

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 210/2020-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká 2/B, Pezinok, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 16/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 16/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 16/2013 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 326,66 € (slovom tristodvadsaťšesť eur a šesťdesiatšesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Emílie Korčekovej, Malacká 2/B, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 210/2020-15 z 9. júna 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 16/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii žalobcu, „o zaplatenie 750,- € s príslušenstvom titulom náhrady nemajetkovej ujmy“ dochádza k zbytočným priet'ahom. Poukázal na to, že uvedené konanie sa vedie od 21. januára 2013, trvá

už viac ako 7 rokov, pričom vytkol nesúrodé a neefektívne konanie okresného súdu, vykonávanie úkonov s výraznými časovými odstupmi a opakované odročovanie pojednávanií. Sťažovateľ vytkol aj vydanie rozsudku v napadnutom konaní na pojednávanií konanom 23. októbra 2014 bez jeho prítomnosti, ktorý bol napokon Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zrušený.

3. Sťažovateľ konštatoval, že vec nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitá a svojím konaním neprispel k priet'ahom v konaní.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných priet'ahov a zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV 649/2020 z 10. júla 2020 doručeným ústavnému súdu 17. júla 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, v ktorom uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu a konštatoval:

„Po preštudovaní spisového materiálu sp. zn. 4 C 16/2013 mám za to, že v predmetnom konaní ide o skutkovo a právne zložitú vec, čo vyplýva zo samotného predmetu konania, ktorým je nárok sťažovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči štátu, ktorá mu bola spôsobená z dôvodu nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci.

... tunajší súd v predmetnom konaní nekonal plynule, a to v období od 01. 07. 2016 do 26. 06. 2017, kedy bol spis sp. zn. 4 C 16/2013 predložený predchádzajúcej zákonnej sudkyňi [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] za účelom nariadenia termínu pojednávania, ktorý bol nariadený s prihliadnutím na počet vecí, ktoré sú vybavované priebežne

podľa poradia a s prihliadnutím na počet iných vecí v jej súdnom oddelení na deň 02. 10. 2017. Súd v predmetnej veci nekonal bezodkladne aj v období od 09. 10. 2018 do 31. 12. 2019, a to z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti sudkyne [REDAKOVANÉ]. I napriek uvedenému obdobiu mám za to, že vec bola vybavovaná priebežne.“

6. Predseda okresného súdu tiež uviedol, že k predĺženiu konania prispela aj skutočnosť, že z celkových trinástich nariadených pojednávaní bolo šesť odročených, a to dvakrát na základe žiadosti sťažovateľa, dvakrát pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne, raz z dôvodu jej účasti na povinnom školení a raz z dôvodu režimových opatrení súvisiacich s prevenciou šírenia COVID-19. K predĺženiu konania prispel podľa neho aj sťažovateľ, a to tým, že hoci bol na pojednávanie nariadené na 23. október 2014 predvolaný, bez predchádzajúceho ospravedlnenia sa naň nedostavil. Tiež poukázal na skutočnosť, že spis sa vyše roka nachádzal na odvolacom súde a namietal aj sťažovateľom uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia.

7. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

8. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa v lehote určenej ústavným súdom nevyjadrila, pričom vo výzve bola oboznámená s tým, že ak v stanovenej lehote nebude jej stanovisko ku konaniu ústneho pojednávania doručené, ústavný súd bude toho názoru, že súhlasí s upustením od neho.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, vyjadrením okresného súdu, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ

ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

17. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

21. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľ žalobcom v konaní o zaplatenie peňažnej sumy z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

22. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako žalobcu v tomto súdnom konaní. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ čiastočne prispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania, a to nedostavením sa na pojednávania nariadené na 27. november 2017 a 9. február 2018 a žiadosťou o ich odročenie. Miera popísaného príspevku sťažovateľa je však vzhľadom na jej podstatu malá.

23. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a z vyjadrenia okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od 1. júla 2016 do 25. augusta 2017, keď nariadil iba termín pojednávania, ktorý bol následne zrušený. Okresný súd bol tak nečinný takmer 1 rok a 2 mesiace. Nečinnosťou v dĺžke vyše 1 roka a 7 mesiacov sa vyznačovalo aj obdobie od 23. mája 2018 do 31. decembra 2019, keď boli len zrušené termíny nariadených pojednávanií, a to z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na povinnom školení a následne z dôvodu jej dlhodobej práceneschopnosti.

24. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti okresného súdu približne 2 roky a 9 mesiacov.

25. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu poukazuje aj na jeho neefektívnu činnosť, keď pojednávanie nariadené na 31. marec 2014 bolo odročené bez prejednávania veci z dôvodu, že dožiadaný súd nepredložil vyžiadané spisy, pričom dožiadaný súd už 19. februára 2014 oznámil okresnému súdu, že vyžiadaný spis sp. zn. PK 2T 39/2001 je už zapožičaný na okresnom súde pri sp. zn. 19 C 66/2012. Okresný súd mal tak dostatočný časový priestor na zabezpečenie daného spisu, ktorý sa nachádzal na totožnom súde pri inej spisovej značke, ako aj na urgovanie predloženia ďalších vyžiadaných spisov.

26. Ústavný súd tiež poukazuje na uznesenie krajského súdu č. k. 3 Co 100/2015-84 z 29. apríla 2016, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu vydaný v napadnutom konaní a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie. Dôvodom uvedeného rozhodnutia krajského súdu bolo procesné pochybenie okresného súdu, ktorý aj napriek nesplneniu zákonných podmienok podľa vtedy platného a účinného § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na pojednávaní konanom 23. októbra 2014 prejednal vec a rozhodol o nej v neprítomnosti sťažovateľa. Z uvedených skutočností vyplýva nesprávna činnosť okresného súdu, ktorá takisto spôsobila prieťahy v napadnutom konaní.

27. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

28. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48

ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

29. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

30. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 16/2013 konal bez zbytočných priťahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

33. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

35. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 7 000 €, čo odôvodnil celkovou dĺžkou napadnutého konania, frustráciou, stavom bezmocnosti a beznádeje proti svojvôli okresného súdu a prežitým utrpením zo zjavnej nespravodlivosti súdneho konania.

36. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

37. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

38. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní spolu približne 2 roky a 9 mesiacov, tiež s prihliadnutím na nesprávnu a neefektívnu činnosť okresného súdu, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 700 € pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

39. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 326,66 €.

40. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

41. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúce z odmeny advokátky, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

42. Sťažovateľom uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume (bod 4 výroku tohto nálezu).

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu